

Наше Слowo

РІК LXVI № 27 (3334) ВАРШАВА, 4 ЛИПНЯ 2021 РОКУ
ЦІНА – зл. 4,30 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Антон Дробович:

«Могили з кириличними написами, яким більше 200 років, – це свідчення самі по собі»

На запрошення Співки українських політв'язнів і репресованих під кінець червня Перемишль та околиці відвідала делегація працівників Українського інституту національної пам'яті (УІНП) з його головою Антоном Дробовичем на чолі. Це була перша зустріч очільників цієї інституції з українською громадою в Перемишлі, і третя така подія у Польщі загалом. Перед цим Антон Дробович був у Варшаві та в Ланцуті, де також певною мірою мав змогу поспілкуватися з представниками української нацменшини.

Голова Співки українських політв'язнів і репресованих у Польщі Олександр Стець запросив очільника УІНП до Перемишля під час відкриття військового меморіалу воїнів УНР у Ланцуті у серпні 2020 року. Візит організували управління Співки разом з місцевим відділом Об'єднання українців у Польщі та представниками громади, що займаються збереженням українських свідчень на цій території.

– Ми дуже раді, що співпраця з управлінням Співки українських політв'язнів є успішною і заснована на партнерських відносинах. Разом можемо зустрічати нові виклики, відповідно розподіляти завдання, приймати ви-

датних гостей – як-от делегація УІНП. У співробітництві – наша сила, – сказав Ігор Горків, голова Перемиського відділу Об'єднання українців у Польщі.

Під час візиту представники Інституту відвідали українські місця пам'яті в Перемишлі та околицях. Члени Співки показали гостям, серед іншого, знищену та частково відновлену (без прізвищ загиблих) плиту на могилі воїнів УПА, загиблих у бою з НКВС у Монастирі, понівечені поховання у Верхраті, Березці, а також горезвісну ділянку №58 на комунальному кладовищі в Перемишлі, де в 1944–47 роках хоронили українців, убитих без вироку в перемиському управлінні безпеки. Голова УІНП мав змогу побачити також

позитивні зразки піклування про місця пам'яті в Павлокомі та Вільшанах. Після цих поїздок Дробович подивився, як проходить ремонт Народного дому, а згодом там же відбулася відкрита зустріч з багаточисленною українською громадою Перемишля.

Антон Дробович поділився своїми враженнями про візит. Згадав також про перешкоди, з якими зіткнулася делегація на кордоні. Спочатку їх не пустили, посилюючись на карантинні обмеження, і тільки коли делегати довели, що дотримуються усіх правил, прикордонники та митники прискіпиво їх перевірили, особливо книжки та дидактичні матеріали, які українці везли до Перемишля.

– Одна справа – чути про ці всі події, а інша – побачити на власні очі. Це для нас перехід від паперів і дипломатії до справжньої історії, місць та людей, – заявив Дробович.

Громада Перемишля справила на нього гарне враження, як, до речі, і вся українська меншина у Польщі. Голова підкреслив, що нацменшина та її структури мають бути важливим дорадчим голосом для українських державних установ, зокрема й Українського інституту національної пам'яті, у переговорах з польською стороною.

– Українська держава повинна ефективно і конкретно підтримувати свою нацменшину закордоном, – наголосив Дробович.

ПОДІЇ

Фото авторки статті

Продовження з 1 сторінки

Учасники зустрічі ставили йому багато питань, зокрема про те, як він оцінює відносини Інституту з адміністрацією президента Володимира Зеленського, про головні напрями діяльності та значення історичної політики в Україні, підтримку української громади у Польщі.

— Україна мала би синхронізуватися зі своєю нацменшиною, щоби в нас була одна, сильна переговорна позиція, — заявив Дробович.

Відчувалося, що він розуміє специфіку нашої громади у Польщі, що українці тут жили завжди; знає, чим вони відрізняються від інших діаспор у світі та нових хвиль еміграції. Утім, голова відкрито заявив: йому прикро, що в Україні поки що немає загальнодержавної політики щодо того, як бути із закордонним українством, а випрацювати її треба. Його особисто дуже вразив напис на хаті в Мриглодах, який зробили пластуни: «Ми тут не будемо України. Україна тут є», а також те, як місцеві піклуються про локальні пам'ятки (могили, пам'ятники, будинки) та люблять їх «до глибини власної кишені».

Громада Перемишля питала також про справи, пов'язані з сучасністю: як Україна розробляє план меморіалізації воїнів, загиблих у теперішній війні з Росією, що робити з пострадянськими символами, як-от монумент Бать-

ківщини-Матері у Києві, а також про те, якими епізодами історії цікавиться зараз українська молодь і як це підтримує своєю працею Інститут. Дробович згадав, що МЗС України розробляє державну програму для допомоги українцям у світі, і це може бути «першою ластівкою змін», які відбуватимуться на рівні уряду.

— Ми з вами стаємо ближчими, — констатував на завершенні зустрічі в Народному домі її ведучий — член Співки політв'язнів Михайло Пульковський, апелюючи до своєї старої статті у «Нашому слові». — Два світи, дві українські течії, які живуть поруч, починають помічати одне одного і хочуть співпрацювати. Якщо ми підемо у цьому напрямі — відчуємо тільки позитивні зміни.

100-ліття урочистостей на Петлюрівській могилі в Пикуличах

Уже вдруге в часи пандемії традиційне перемишське вшанування пам'яті воїнів УНР, похованих на військовому меморіалі в Пикуличах, відбулося без процесії. Утім, цього року у заходах змогла взяти участь символічна делегація українських товариств Закерзоння: «Надсяння», «Любачівщина» та «Холмщина», а також вперше — делегація Українського інституту національної пам'яті з головою Антоном Дробовичем.

На заходах були, серед інших, перший секретар Посольства України у

Польщі Віталій Білий, генеральний консул України в Любліні Василь Павлюк, почесний консул України в Перемишлі Олександр Бачик, повноважена підкарпатського воєводи у справах нацменшин Малгожата Майка-Онишкевич, голова Південно-Східного наукового інституту Станіслав Степень, а також делегація Львівської обласної ради: представники товариства «Надсяння» Святослав Шеремета, Соломія Риботицька, Тетяна Письменна, Іван Щурко, Наталя Галетська, Євген Швед, очільниця товариства «Холмщина» Ірина Гринь, голова товариства «Любачівщина» Богдан Парадовський. Був на урочистостях також найбільш відданий дослідник місць петлюрівської пам'яті у Польщі — доктор Олександр Колянчук. Молитву очолив митрополит УГКЦ у Польщі кир Євген Попович. Під час панахиди та урочистостей співав архікатедральний хор під диригуванням Ярослава Вуйчика.

Голова УІНП Антон Дробович, взявши слово біля кургану в Пикуличах, згадав про два виміри нашої присутності там. Перший — це загальнолюдський, він впливає з цінності життя людини і пам'яті про неї, особливо коли вона віддала його для вищої мети. Другий вимір — громадянський. Він пов'язаний з тим, що сталося в минулому, і тим, що відбувається зараз в Україні. Це спонукає замислитися про значення незалежності нашої держави,

яка 100 років тому була лише ідеєю — але стала реальною завдяки тому, що хтось визнав її цінність та проливав за неї кров. Утім, вона не дана раз і назавжди. Тому і сьогодні доводиться за неї боротися.

На завершення членкиня Перемиського відділу ОУП Тетяна Наконечна висловила подяку всім людям, які долучилися до заходу, тим, хто на щодень піклується про місце пам'яті, поліції, яка охороняла подію, та всім організаторам.

Олександр Стець, голова Співки українських політв'язнів і репресованих у Польщі:

«У цілому я приємно здивований, що після запрошення голова УІНП так швидко вирішив до нас приїхати. Співка політв'язнів і вся управа цим вражена. Наші відчуття — виключно позитивні, ця молода команда (нагадаю, Антонові Дробовичу — 35 років) компетентна та професійна. Попри певні труднощі на кордоні, які межували зі скандалом, ми здійснили майже все заплановане. Ми почули багато слів, обіцянок, і сподіваємося, що тепер все буде інакше (я не кажу про Інститут нацпам'яті, бо це був перший візит, а про українську державу в цілому).

Ми встигли поїхати і в Монастир, і у Верхрату, Павлокому, Березку, на ділянку № 58 в Перемишлі. Запалили свічку біля пам'ятника Івану Павлу II. Через події на кордоні не вдалося відвідати єпархію УГКЦ і старство, куди нас також запросили. Мер Перемишля не визначився: ми не отримали відповіді на пропозицію зустрічі з головою УІНП.

Делегати дуже вдячні, бо, як каже прислів'я: краще один раз побачити, ніж 10 разів почути. І справді, вони змогли ознайомитися з конфліктними і неконфліктними місцями нашої національної пам'яті. Аж хочеться сподіватися, що в Україні нарешті з'явилася установа, яка буде зберігати інституційне спадкоємство. Щоби не було так, як траплялося раніше, коли після зміни або влади в державі, або окремих людей в якійсь установі треба було заново доносити ту ж саму інформацію. Я переконаний, що ця команда здатна цю інституційну пам'ять зберігати. ■

Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА

Програмні ради – не для меншин

Нацменшин могли б повернутися до програмних рад державного радіо і телебачення. Так не станеться, бо Сеймова комісія нацменшин 21 червня не підтримала відповідну законодавчу ініціативу. Її автором був депутат і представник німецької громади Ришард Галля.

Ради є дорадчим органом, який оцінює програмні питання в окремих відділеннях державного радіо і телебачення. В минулому українці мали своїх представників, зокрема, в програмних радах Радіо Ряшів, Ольштин та Кошалін. Усіх меншинних членів до 2016 р. в радах було кільканадцять. Це гарантував тодішній закон, в якому говорилося, що в осередках, де існують меншинні передачі, при виборі програмних рад слід враховувати кандидатів, рекомендованих меншинним організаціям. З приходом «Права і Справедливості» (ПіС) до влади, їх зміною закону про державні масмедіа і утворенням Національної ради масмедіа, меншинні представники з дорадчих органів зникли. У наступних роках організації навіть не зголошували своїх

кандидатів, оскільки відомо було, що жоден з них не буде обраний. Можливість «викинути» меншинних членів з рад, а потім їх не обирати з'явилася саме зі зміною закону про державні масмедіа. Цей запис не потрапив у нові врегулювання. На його місце уряд ПіС ввів запис про те, що 10 членів ради — це представники парламентських угруповань, а наступних 5 обирається з-поміж кандидатів, які мають досягнення у галузі культури та масмедіа. Теоретично меншини могли б потрапляти у ради саме з останнього пункту. Це тільки теоретично, бо на практиці так ніколи не сталося.

Депутат Ришард Галля хотів, щоб Сейм усунув неточності і повернув записи щодо обрання у ради представників меншин. Він заохочував депутатів

Ярослава Хруник, журналістка української передачі в Радіо Ольштин, під час роботи

до підтримки своєї ініціативи. Однак, остаточно за проєкт проголосувало 8 членів комісії, а проти було 9. Якщо не вдалося, щоб комісія була автором потрібних змін, то з такою ініціативою може вийти ще група депутатів.

І цей сценарій правдоподібно буде здійснюватися, хоч вирішальне слово і так лежить на боці парламентської більшості. ■

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Підляське «На Івана, на Купала»

Союз українців Підляшшя запрошує 17 липня на фольклорне дійство «На Івана, на Купала» у Дубичах-Церковних (Гайнівський повіт). Традиційно подія відбудеться біля місцевого водоймища Бахмати.

«На Івана, на Купала» — це передусім можливість показати публіці українське музичне життя в регіоні. Найбільш мальовничим є обряд пускання на воду вінків. Цього року фестиваль відбудеться 25-й раз, початок — о 15 годині.

Більше інформації — на фейсбук-сторінці Союзу українців Підляшшя.

Виставка картин українського художника у Гданську

Фото з фейсбук-сторінки музею «Гданськ» (А. Грабовська)

У Головній ратуші до 15 липня можна подивитися виставку картин українського художника Василя Нецка «Кольорові сні про Гданськ». Основне нахнення у творчості українця — народне мистецтво, природа, а також філософія та культура Сходу. Під час карантину він зображував передусім сам Гданськ, який називає своєю музою. За три тижні Василь намалював 15 робіт.

Цього року український художник був номінований на почесне звання «Людини року» якраз за цикл робіт «Кольорові сні про Гданськ». Уперше їх можна було побачити в серпні 2020 року в Гдині. Крім Василя Нецка, на перемогу в номінації «Культура» претендувало ще 30 людей. Він почесного звання не отримав, проте за результатами інтернет-опитування був третім.

Василь Нецко народився у Білій Горі біля Львова у січні 1977 року. За освітою він — різьбяр по дереву, малювати почав, коли йому виповнився 31 рік. Українець створює портрети і фрески, є автором десятків індивідуальних та збірних виставок і конкурсів. У Гданську живе шість років.

Виставка «Кольорові сні про Гданськ», яку відкрили 22 червня у міській ратуші, — це остання подія в межах V Українського тижня. Почесний патрон заходу — консул України Лев Захарчин.

«Толгаї» у Перемишлі та Білостоці

Після довгої перерви повертаються музичні фестивалі, на яких ми можемо наживо побачити улюблених музикантів. Серед них — і гурти, що виконують українські пісні. Один із таких — «Толгаї» з Бескидів. Колектив виник у 2000 році, надихається музичними традиціями лемків і бойків, які жили у Бескидах до виселення у 1947 року. Творчість «Толгаїв» — це поєднання фолку з джазом, електронною музикою, драм-енд-бас та роком. Вокалісткою гурту є українка з Сянока Марія Юрчишин-Кулик.

Остання платівка гурту під назвою «Мама Варгола» містить відомі українські, зокрема й лемківські, пісні в авторському аранжуванні, які переплітаються з архівним записом співу Юлії Варголи — матері відомого художника Енді Варгола. Хто ще не чув цих творів — матиме нагоду послухати їх під час концерту у Перемишлі (10 липня) та у Білостоці (24 липня). Звичайно, не бракуватиме також інших композицій «Толгаїв», зокрема і саундтреків до польського серіалу «Ватага» виробництва телеканалу НВО. Нагадаємо також, що колектив був номіно-

ваний на музичну нагороду «Fryderyk» у 2003 та 2019 роках.

Більше інформації читайте на фейсбук-сторінці колективу (Tolhaje).

Презентація книжки української поетки у Кракові

25 червня у Кракові відбулася презентація книжки Ірини Вікирчак «Альгометрія». Читали вірші з найновішої збірки української авторки у книгарні-кав'ярні «Нитка» («NIC»).

Ірина Вікирчак працює у галузі управління та дипломатії у сфері культури, пише поезію та перекладає. Була директоркою фестивалю «Meridian Czernowitz» (2010-2013) та засновницею Міжнародного фестивалю оповідання «Intermezzo». У 2019 році українка стала координаторкою співпраці між Вроцлавським домом літератури та Фондом нобелівської лауреатки Ольги Токарчук.

Почали працювати автомобільні пункти пропуску між Польщею та Україною

Як повідомила Прикордонна служба України, 23 червня відновили роботу автомобільні пункти пропуску «Зосін — Устилуг», «Долгобичів — Угринів» та «Кросценко — Смільниця». Польсько-український кордон також можна перетинати в раніше відкритих пунктах: «Дорогуськ — Ягодин», «Гребенне — Рава-Руська», «Корчова — Краківець», «Медика — Шегині» та «Будомеж — Грушів».

Перемишляни хочуть, аби повернулося залізничне сполучення з Україною

Польські та українські активісти з Перемишля вимагають відновлення міжнародних залізничних сполучень з Україною. В інтернеті опублікували петицію «Przywrócenie połączeń kolejowych Przemyśla z Ukrainą!», підписати яку може кожен. Опісля документ надішлють прем'єр-міністру Польщі Матеушу Моравецькому.

«Перемишль-Центральний (Przemyśl Główny) до пандемії був головним вокзалом на залізничному шляху між Україною та Європейським Союзом, через нього проходило 85% пасажирських перевезень зі сходу на захід», — зазначив 23 червня на пресконференції перемишлянин Маріуш-Петро Сидор. Українець представляє рух «Міст — багатокультурний музей Перемишля» і є одним із авторів петиції. Активісти зазначають, що пандемія в країні сильно вплинула на економіку, зокрема її туристичну сферу. На їхню думку, відновити сполучення варто саме зараз з огляду на послаблення обмежень та початок канікул.

«Після майже двох років карантину для міського туризму, місцевої торгівлі та гастрономії у прикордонному Перемишлі подальше припинення залізничного сполучення з Україною означає втрату додаткових шансів відштовхнутися від фінансового дна», — заявляють автори документа.

Вони наголошують, що зараз польсько-український кордон можна перетинати автомобілем, автобусом, пішки або літаком. Неможливо це зробити лише поїздом.

«Чому сполучення між Польщею та Україною буде відновлене лише після сезону відпусток — 1 вересня 2021 року?», — питають автори петиції.

Нагадаємо, цього року уряд Польщі кілька разів продовжував обмеження на залізничні сполучення з Україною, востаннє — до 31 серпня цього року.

Проща духовенства та вірян УГКЦ в Польщі на Ясну Гору

19 червня відбулася уже III проща духовенства та вірян Перемисько-Варшавської митрополії Української греко-католицької церкви у Польщі до Чудотворної ікони Матері Божої Ченстоховської на Ясній Горі. Архієрейську літургію провели архієпископ Євген Попович та єпископ Володимир Юшак. У спільній молитві за мир у світі взяли участь кілька десятків людей, зокрема генеральний консул України у Кракові В'ячеслав Войнаровський.

Український лікар переміг в опитуванні про особистість року

Кожного року різні регіональні видання проводять голосування за «особистість року» або «людину року». Цього року серед кандидатів у різних категоріях та виданнях були й українці. На Підкарпатті таке опитування до 10 червня проводила газета та портал «Nowiny24». Переможцем у номінації «наука» став лікар Володимир Боднар. Українець набрав удвічі більше голосів, ніж людина, яка посіла друге місце. Жителя Перемишля номінували за «безкомпромісність та велику відданість у боротьбі за здоров'я та життя поляків під час пандемії».

Володимир Боднар став відомим минулого року, коли заявив, що успішно лікує складні випадки Covid-19 препаратом, який продається в аптеках. Тоді на сайті клініки, у якій він працює, з'явилося повідомлення про те, що ці ліки допомогли хворим за короткий час (48 годин). Після появи матеріалів про це на різних інформаційних ресурсах люди кинулися до аптек, препарату навіть почало бракувати у деяких воєводствах Польщі. Члени нашої редакції восени також отримували повідомлення про такий спосіб лікування від представників української меншини з різних регіонів; мешканців столиці питали, чи є у варшавських аптеках цей препарат і чи можуть вони його кудись вислати. Сьогодні у Перемишль до Володимира Боднара приїжджають пацієнти з усіх закутків Польщі, серед них і українці. З іншого боку, сам метод лікування досі викликає суперечки, зокрема й серед членів української громади.

Повернення «Світу лемків»

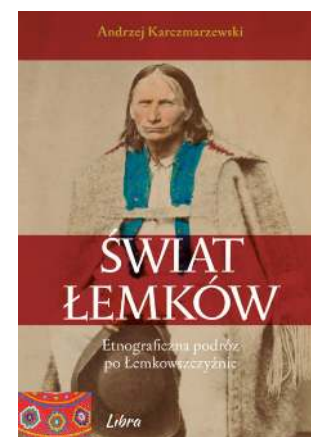

Фото з фейсбук-сторінки видавництва

Після семи років перерви знову вийшло друком видання «Світ лемків. Етнографічна подорож Лемківщиною» («Świat Łemków. Etnograficzna podróż po Łemkowszczyźnie») — оновлене та виправлене.

«Багатий матеріал з першоджерел, який використав автор тексту, д-р Анджей Карчмажевський, а також надзвичайна колекція фотографій дозволяють нам вважати, що ця книга є спробою узагальнити етнографічні знання про лемків», — пишуть про книжку у видавництві «Libra PL».

У книзі йдеться про роль лемківської культури, ритуалів, пісень, одягу та вірувань, а також дерев'яної архітектури, як невід'ємного елемента сучасних Бескидів. Більше про це читайте на фейсбук-сторінці (Wydawnictwo Libra PL).

У Щєціні знімають серіал про життя мігрантів у Польщі

«Далеко від війни» — це документальний серіал Матеуша Жеглінського зі Щєціна. Тема, якою займається зараз польський режисер, стосується мігрантів, які намагаються розпочати у Польщі нове життя. Про це повідомляє видання «Super Express».

«Євген із сином переїхав до Польщі, щоб знайти тут нову домівку. Вона для героя є безпечною та стабільною країною, далекою від війни. Це — розповідь про любов батька до сина, про те, як він хоче забезпечити своїй дитині краще життя», — цитує слова Матеуша Жеглінського портал.

11 червня у мережі з'явилася перша серія. Починається вона кадрами з Революції гідності. Опісля бачимо Євгена з сином Савою, які переїжджають до Польщі. Вони — російськомовна родина музикантів. Батько, вочевидь, має професійну освіту, син вчиться грати на скрипці. Саундтреком до серіалу звучать, зокрема, українські народні пісні під гітару у виконанні Євгена.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

ГРОМАДА

Білий Бір

Кінець навчального року!

Після багатьох місяців дистанційного навчання та постійних змін, спричинених пандемією коронавірусу, всі учні з нетерпінням чекали на цей день. Коли закінчиться школа і почнуться канікули? Врешті настало 25 червня – завершення навчального року 2020/2021. Пропонуємо вашій увазі фоторепортаж, присвячений цій події, із українських шкіл у Польщі.

Зібрав Павло ЛОЗА
Фото з фейсбук-сторінок шкіл

Бартошиці

Гурово-Ілавецьке

Перемишль

Вечір української пісні: повернення після річної перерви

Краків знову співає українських пісень. Перший постпандемічний концерт відбувся всередині червня на відкритому майданчику української книгарні-кав'ярні «Нитка» („Nitka”). Після річної перерви композиції українських виконавців зазвучали у виконанні Creative Group M, до яких мали змогу долучитися всі охочі поспівати.

Організаторами вечорів української пісні у Кракові є молоді люди з України, закохані в пісню та мову. Ініціатива була започаткована 3 роки тому, за цей час з Creative Group M заспівало близько 50 людей. Зараз, після річної перерви, в групі залишилися найактивніші. Це своєрідний новий старт. Але, судячи з позитивної і радісної атмосфери, що панувала на вечорі, відновлення відбудеться швидко. Звісно, якщо не буде нових карантинних обмежень.

Цього разу від Creative Group M в концерті грали і співали Олена Сидорак, Ольга Менько, Дастін Шур, Андрій Варуша, Іван Константиновський, Моніка Кравчик, Катерина Стасюк. До

них долучилися і нові люди: Мирослава Ружевич та Дмитро Редко. Були і запрошені виконавці, які виступають самостійно. Це молодий співак, котрий наразі воліє називатися сценічним іменем Цукровий Кіт і виконує свої авторські пісні. Також хорошим рівнем музикування і співу потішили подружжя – Олександра і Дмитро Мазури, виконавець Вадим Трусихин.

В розпалі вечора почався дощ, але навіть це не стало перешкодою. Коли парасольки перестали рятувати, тісніше зробилося під тентом. Але вечірка від цього стала ще більш «родинною» і приятельською. Тим більше, що цього вечора Олена Сидорак, ініціаторка і організаторка групи, святкувала свій день народження.

Ініціатива Creative Group M є відкритою для всіх. Єдина умова виступів – пісня має звучати українською мовою. Контактуватися з організаторами групи можна через сторінку групи на ФБ www.facebook.com/creativegroupm ■

Світлана Лагуз
Фото авторки статті

УКРАЇНА

ОГЛЯД ПОДІЙ

Книжковий Арсенал, Даля Грибаускайте і британський військовий корабель біля Криму

Десятий «Книжковий Арсенал» — у гібридному форматі

Подією тижня, безумовно, став X Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал», який відбувся 23-27 червня у Києві в приміщенні Мистецького арсеналу. Цей один із найбільших літературних заходів року пройшов у гібридному форматі: наживо та онлайн.

Фото — День

«Це грандіозна інтелектуальна подія України, де розвиваються і взаємодіють книжкова, літературна, мистецька сцени, порушуються і осмислюються вагомі питання буття людини, а також суспільства і культури, спонукаючи до проактивної позиції учасників і відвідувачів», — писали організатори.

Через пандемію кількість гостей зменшили на третину. Квитки на подію можна було купити лише онлайн і на попередньо визначені години.

Тема фестивалю цього року — «Оптимісти і скептики». Як зазначив її куратор — Ростислав Семків, літературознавець, перекладач, автор, доцент Національного університету «Києво-Могилянської академії» — вона означає два полюси нашого ставлення до сучасного з проєкцією на майбутнє. «Власне, оптимізм закладає підстави рухатися далі, навіть долаючи труднощі, а здоровий скепсис дає шанси не набити помилок. Чи є в нас оптимізм — суголосно питанню чи є в нас майбутнє. Але чи є в нас достатньо скепсису, щоб не бути безпідставними оптимістами?», — запитує він.

Програма була дуже різноманітною: під час фестивалю відбулася 261 подія, представлені були 145 видавництв. У Арсеналі взяли участь відомі українські автори, серед яких — Тарас Прохасько, Юрій Іздрик, Юрій та Софія Андруховичі, Іван Малкович, Оксана Забужко, Ірина Цілик, Любо Дереш та інші.

Окрім цього, в різних містах України та світу діяли близько 200 бібліотек-посольств фестивалю, зокрема у Франції, Болгарії, США, Канаді; Українська хата читання відкрилася навіть у Сінгапурі. Там люди збиралися, дивилися онлайн-події з Арсеналу та обговорювали їх.

Окремо відбувалася також програма для дітей та підлітків. У ній, до речі, брала участь наша журналістка та стилістична редакторка Оля Русіна, яка є авторкою книг «Мія і місячне затемнення», «34 сонячні дні і один похмурий», «Сім'я Майї», «Сестричка». Оля детальніше опише закулісся фестивалю у своїй статті в наступному номері «НС».

Традиційно книги наших учасників російсько-української війни представили у Ветеранському наметі. Паралельно відбулося чотирнадцять виставкових проєктів, а також музичні заходи.

Одна з найважливіших подій «Книжкового Арсеналу» — спеціальна письменницька програма «Вголос. Про себе», яку курував український поет, письменник та громадський діяч Сергій Жадан. Коли починало темніти, гості виходили на вулицю, відходили від книжкових стендів та могли слухати концерти та перформанси різними мовами.

«У цьому проєкті головний не я, а мої гості — це цікаві пісенники, музиканти з різних країн. Сьогодні в нас німецький проєкт, завтра буде білоруський, потім будуть українці, а завершиться все харківськими «Собаками», — розповів Сергій Жадан в один із днів «5 каналу». На фестивалі він також читав свої вірші.

На Арсеналі відбулася професійна онлайн-програма для видавців та літературних агентів «Література на експорт». Її мета — стимулювати переклади укра-

їнських книг закордоном та посилити компетенцію українських видавців у цьому процесі. Крім того, організатори шукали сучасні українські книги, які мають потенціал для адаптації як художні фільми. Переможці зможуть представити свої роботи перед найкращими продюсерами та режисерами. А ще в межах фестивалю пройшов конкурс на найкращий книжковий дизайн, організований спільно з Goethe-Institut в Україні за підтримки Франкфуртського книжкового ярмарку та фонду «Buchkunst».

Подію відвідала також президентська пара. Олена та Володимир Зеленські купили близько 30 видань, серед яких — історія української кухні, розвідка «Збагнути Росію», «Кримінальна справа Василя Стуса».

На завершення програми п'ятого дня книжкового фестивалю відбувся концерт «Час, що залишився» музичної програми Люби Морозової «Сім струн для дядька Михайла», а також виступив гурт «Жадан і Собаки».

Подруга України Даля Грибаускайте відвідала книжкову подію року

На Арсенал приїхала експрезидентка Литви. До речі, вона — перша і єдина жінка, яка очолювала цю державу і була переобрана на другий термін. В Україні вона дуже популярна, адже від часів Євромайдану Литва — одна з небагатьох країн Євросоюзу (також у списку адвокатів України — Польща), яка вимагала не просто висловлення стурбованості, а реальних дій, а ще — активно допомагала в реабілітації наших військових.

23 червня відбулася презентація книжки помічниці експрезидентки Дайви Ульбінайте «Велика президентка маленької країни. Історія Далі Грибаускайте». «Залізна леді Литви», як її називають, брала участь у презентації української версії видання.

Фото — з мережі Instagram

▲ Даля Грибаускайте та Яніна Соколова

На заході, який вела відома українська журналістка Яніна Соколова, говорили про речі, яких Україна може повчитися у Литви, про роль лідера країни у внутрішніх змінах та геополітичному розвитку, про те, чому Литва перша висловила підтримку Києву після нападу Росії. А чому Даля Грибаускайте відмовилася пити шампанське з американським лідером Барак Обамою та як відбувалися переговори з Володимиром Путіним — авторка заохотила шукати в самій книзі. Грибаускайте також дала інтерв'ю багатьом українським медіа.

На запитання Яніни Соколової, чи бачить експрезидентка зміни в Україні після ротації влади у 2019 році, Грибаускайте відповіла: «Десять років тому я сиділа за столом переговорів з криміналітетом. Як ви думаєте, я бачу зміни? Звісно, вони є. І вони позитивні. Ваші люди... Вони — унікальні. Де ви ще таких бачили? В якій з країн світу ви бачили таку самопожертву заради країни і майбутнього? Я сьогодні була на алеї Небесної сотні. Таких людей немає ніде», — процитувала експрезидентку Яніна Соколова.

Британський есмінець в територіальних водах Криму та «обстріл» з боку Росії

Російські вояки спробували перешкодити британському есмінцю Defender, який мирно йшов територіальними водами України в напрямку Грузії 23 червня. Росіяни заявили, що вони пострілами «відігнали» бойовий корабель, проте британці сам обстріл заперечили.

Натомість пізніше у графстві Кент представник громадськості, який побажав залишитись невідомим, поінформував BBC, що знайшов на автобусній зупинці секретні документи Міністерства оборони, зокрема і про цей інцидент. Це — 50 сторінок ймовірно конфіденційних матеріалів. Одна з презентацій містила також варіант маршруту британського есмінця в обхід

територіальних вод Криму. Зазначається, що це дозволило б уникнути конфронтації, але Росія могла би представити це як доказ того, що «Британія злякалася і втекла». Уряд розпочав розслідування інциденту з документами. Вони містять також плани можливої військової присутності Великобританії в Афганістані після закінчення там операції НАТО під керівництвом США.

Санкції проти Росії

Президент Володимир Зеленський увів у дію рішення Ради нацбезпеки і оборони про введення санкцій проти російських банків. До списку потрапили 55 установ, зокрема й ті, що діють на тимчасово окупованих територіях Донбасу та в Криму. Термін санкцій — три роки.

Також Україна запровадила обмеження проти чиновників та олігархів, близьких до російського президента Володимира Путіна. Санкції наклали на десятки підприємств і бойові підрозділи «ЛНР/ДНР». Серед них — батальйон «Зоря», артилерійська бригада «Кальмус», «Козача Національна гвардія», рух «Новоросія», бригада «Призрак», батальйони «Сомалі» і «Спарта».

Смерть українського військового на фронті

Поблизу Пісків загинув старший солдат Андрій Гонар. Про це повідомили у пресслужбі 58-ї окремої мотопіхотної бригади ЗСУ імені гетьмана Івана Виговського. «З сумом повідомляємо про загибель нашого друга, воїна, побратима. 26 червня 2021 року на Сході країни під час несення служби на позиції внаслідок обстрілу отримав осколкове поранення, несумісне з життям, Гонар Андрій Миколайович, старший водій мотопіхотної роти», — йдеться у повідомленні. Загиблий мав 49 років та походив із Кривого Рогу.

Ломаченко знову перемагає

У Лас-Вегасі боксер Василь Ломаченко переміг японця Масайоші Накатані. Як повідомляють спортивні коментатори, Ломаченко домінував у кожному раунді, хоч і отримав розсічення. А переміг він Накатані технічним нокаутом в 9 раунді.

Це був перший бій Ломаченка після поразки від американця Теофіма Лопеса, коли український боксер втратив усі пояси. Натомість Лопес тоді став володарем титулу чемпіона світу у легкій вазі.

У Львові під час півмарафону помер учасник

У Львові 27 червня помер чоловік, який брав участь у спортивному заході. Про це у своєму фейсбуці повідомив міський голова Львова Андрій Садовий. «Велика біда на півмарафоні. Хлопець, 23 роки, не добіг 200 метрів. Медики щойно констатували смерть. Співчуття рідним та близьким», — написав Садовий. У цей день проводили індивідуальні забіги на 21 км, 10 км та 4,2 км. У заході взяло участь близько 2500 людей.

День кримськотатарського прапора

26 червня, у День кримськотатарського прапора, Міністерство закордонних справ України закликала міжнародну спільноту вжити додаткових заходів для тиску на Росію та захистити гуманітарне право й права людини в окупованому Криму.

«Україна засуджує політику держави-агресора, спрямовану на знищення кримськотатарської ідентичності, обмеження можливостей використання національної символіки, зокрема й прапора, порушення прав на здобуття освіти рідною мовою, знищення національних культурних і релігійних пам'яток, пропагування мови ворожнечі та насадження дискримінації за етнічними та релігійними ознаками», — йдеться у повідомленні МЗС.

Вулицями Києва у цей день пройшов автопробіг під кримськотатарськими прапорами. У ньому взяли участь понад два десятки автівок. Також відбулася хода, а опісля на Майдані — мітинг-концерт за участі лідерів кримських татар, колишніх політв'язнів Кремля, народних депутатів, активістів, вимушених переселенців з Криму і Донбасу. Були там голова Меджлису кримськотатарського народу Рефат Чубаров, його заступник, колишній бранець Кремля Ільмі Умеров та інші. «Крим — це Україна», «Міллет, ватан, байрак, Кирим («Народ, батьківщина, прапор, Крим»), — лунало зі сцени.

На основі повідомлень підготувала
Христина ЗАНІК

ПОДІЇ

Ювілей ольштинського «Сузір'ячка»

Уже сама згадка про десятиріччя вокального гурту «Сузір'ячко» з Ольштина наводить на думку про Андрія Цюпу – художнього керівника колективу від самого початку його існування до 2019 року, ініціатора назви і репертуару. До популярності і високого рівня виконання не менш причетні й інші задіяні в роботі «Сузір'ячка» люди. Передусім це його менеджери Мирослава Четирба-Пішако і Збігнев Пішако; Дарія Булка-Бзіль, яка працює з гуртом із 2019 року; директорка ольштинської Початкової школи № 2, де функціонують Пункти навчання української мови і релігії, – Івона Ясінська, яка не шкодує зусиль для виїзду колективу на гастролі за кордон, займається костюмами та забезпеченням усього необхідного. Але насамперед – це самі учасники та їхні батьки. За десять років через «Сузір'ячко» пройшли понад 60 юних артистів.

Ювілейні урочистості відбулися 20 червня у прицерковному культурному центрі парафії УГКЦ Покрови Пресвятої Богородиці в Ольштині. Прийшли не лише колишні й нинішні члени «Сузір'ячка» з родинами, але й ольштиняни, серед них – запрошені почесні гості: глава Ольштинсько-Гданської єпархії УГКЦ кир Аркадій Трохановський, уповноважений маршалка у справах національних меншин Віктор-Марек Лейк, професорка Вармінсько-Мазурського університету Тереза Астрмович-Лейк, директорка Початкової шко-

ли №2 в Ольштині Івона Ясінська, о. парох Іван Галушка, о. Станіслав Тарапацький.

Майже тригодинна біографічно-художня частина ювілею почалася з показу архівних відео- та фотоспогадів про творчу діяльність «Сузір'ячка», які презентувала Мирослава Четирба-Пішако. За 10 років гурт записав три компакт-диски: «Це Ісус народився», «Заспіваймо разом, друзі» і «На крилах поезії». Останній вийшов якраз перед самим ювілеєм. Він присвячений творчості Лесі Українки з нагоди 150 річниці її народження. Запис зробив у свій сту-

дії Цезари Макевич, автор гімну мронговського кантрі-фестивалю «Усі дороги ведуть до Мронгова», який, до речі, і виступив з цією піснею під час ювілею «Сузір'ячка».

У першій, концертній, частині співану поезію представили солісти, здебільшого вже колишні члени гурту, – Оріана Щербік, Ігор Ярмола, Віктор Пішако, Анна Ярмола, Амелія Кушта-ла, Петро Холевка, Лена Гнатюк, Борис Галушка. Потім на сцену вийшов сьогоднішній склад гурту «Сузір'ячко», у якому виступають близько двадцяти юних співаків.

Степан МІГУС
Фото Збігнева Пішака

Бажаємо Вам...

«Я – людина, якій важливо, аби людям іншої національності у Польщі було краще», – пише українцем одна з учениць польської школи з міста Скопів, яка взяла участь у проєкті «Солідарність. Передай далі!». Листівки надійшли і на адресу Об'єднання українців у Польщі.

Програма «Солідарність. Передай далі!» – це міжнародний проєкт фонду «Школа на рівні» (Fundacja Szkoła z Klasą), що проводиться з 2016 року у Франції, Хорватії, Іспанії та Польщі. В його основі – проста концепція, яка нагадує ідею «повідомлення у пляшці». Щороку 21 березня, під час Міжнародного дня боротьби з дискримінацією та расизмом, молоді люди розсилають

листівки зі словами солідарності випадково вибраним людям. Проєкт має спонукати до роздумів про різноманітність та форми дискримінації. З іншого боку, він покликаний зацікавити молодь іншими народами та культурами.

У Польщі школи вперше взяли участь у пілотній програмі у 2017/2018 навчальному році. До надсилання листівок долучилися сімсот учнів із десяти закладів. Зараз це число – понад сто шкіл і кілька тисяч учнів. Перед написанням листів учителі обговорюють зі своїми вихованцями теми, пов'язані з питаннями дискримінації, міграції, нетолерантності та різних форм відчуження. Кільканадцять листівок, авторами є учні шкіл з різних міст та містечок Польщі, надійшли на адресу Головної управи ОУП у Варшаві. Імовірно, їх

отримало не лише Об'єднання, але й інші українські організації. Зі змісту видно, що найчастіше листівки підписували з думкою про людей, які опинилися у Польщі нещодавно, адже там часто зустрічаються слова про мир та швидке повернення додому. Окрім цього, автори листів порушують питання

толерантності, добрих відносин, взаємоповаги. Ось кілька з них.

«Я бажаю вам швидкого повернення додому, щоби ситуація в Україні врегулювалась. Живіть мирно і безпечно» (Ігор).

«Я хотів би написати вам, що Польща – це толерантна країна. Принаймні вона намагається такою бути, і дуже приємно, що ви хочете жити в нас. Я не знаю, як у вас справи, яка ваша сімейна або фінансова ситуація, але в нас ви можете почуватись як удома. Ви можете розраховувати на нашу допомогу, розуміння та повагу» (Давід).

«Бажаю вам безпечного життя, нормалізувати політичну ситуацію, а також мудрих політиків» (Войтек).

«Привіт. Я хотіла щиро вас привітати. Я знаю, що ви стикалися з дуже поганим і неприємним ставленням. Однак не всі є такими, і я думаю, що підтримка для вас завжди буде. Ми часто маємо справу із переслідуванням, якого не повинно бути, бо всі люди рівні. Думаю, багато з вас стикалися з нетолерантністю та недобрими словами, але турбуватися про це не варто, і ви повинні продовжувати йти вперед. Я та мої друзі завжди допоможемо вам. Сердечно вітаю» (Зуза).

«Завдяки людям з України у Польщі відбувається культурний розвиток» (Тимотеуш).

Я дуже задоволена тим, що дітей не треба особливо заохочувати до участі у репетиціях та концертах, – каже художня керівниця Дарія Булка-Бзіль. – Це заслуга й батьків, які цінують те, що ми робимо.

Спадають на думку слова багаторічного керівника і засновника «Сузір'ячка» Андрія Цюпи: «Де і ким були би нині ці діти, якби не їхня участь у творчій роботі українського гурту здала від Батьківщини, від прабатьківських земель? Завдяки цій активності як батьків, так і дітей, ми, можливо, продовжили своє існування як українці на декілька десятків років».

Слід додати, що «Сузір'ячко» гастролювало по всій Польщі, беручи участь чи не у всіх престижних заходах. Юні артисти з Ольштина співали й в Україні, за якою зараз знову тужать, бо ж востаннє були там ще 2019 року.

У день ювілею члени гурту почули чимало теплих та зворушливих слів від своїх гостей; були також грамоти, статуетки й солодоші. Від імені парафії «Сузір'ячко» вітав о. Іван Галушка, який вручив лист із подякою керівниці ансамблю Дарії Булці-Бзіль. Директорка школи Івона Ясінська подарувала гурту ювілейну статуетку та подяки – Дарії Булці-Бзіль та Мирославі Четирбі. Голова Ольштинського відділу ОУП Степан Мігус від імені відділу та міського гуртка Об'єднання нагородив почесними грамотами Мирославу Четирбу-Пішако, Андрія Цюпу, Дарію Булку-Бзіль та Збігнева Пішака. «Сузір'ячко» ж запросили розпочати нове десятиріччя своєї діяльності участю в Міжнародному музичному фестивалі народів Європи «Під спільним небом», який відбудеться в Ольштині 5 вересня.

Гурт не залишився в боргу і пригостив гостей ювілейним тортом. ■

«Історичні події вплинули на людей з України та Польщі. Це породило упередження. Але ми, покоління, народжене уже після війни, повинні дбати про наші суспільні відносини. Часи зовсім інші, ми намагаємося зміцнювати дружбу. Давайте ставитися одне до одного з пошаною» (без автора).

«Я уявляю, як вам має бути важко так далеко від дому та своєї родини, не знаючи, що там відбувається. Ви перебуваєте в чужій країні, але можете розраховувати на нашу підтримку. Ми, поляки, також були розділені, емігрували закордон, тому ми знаємо, як ви відчуваєтеся. Коли ви приїжджаєте сюди, ми намагаємося допомогти вам знайти квартиру чи вивчити мову» (Наталя).

«...Кожному з нас доводиться стикатися з обмеженнями, у кожного може бути хвилина сумнівів, бо все вже набридло і хочеться кудись втекти... але пам'ятайте, що після кожної бурі завжди виходить сонце. Ми повинні жити своїм життям із високо піднятою головою і надією в серці. Що ви думаєте про це?» (без автора).

Цього року листівки надсилали мешканцям своїх країн діти та молодь в Іспанії, Франції, Словенії, Італії та Хорватії. ■

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

ГРОМАДА

▲ Пам'ятна дошка зі світлинами людей, пов'язаних із містом і регіоном та народний одяг у міні-музеї в ОУП у Шеціні. Фото надане Іваном Сирником

«Депозити пам'яті»: подбаймо про наше минуле

Архівація документів та підготовка монографії про визначних осіб Шецинщини — над такими проектами, окрім поточних завдань, працює сьогодні Шецинський відділ Об'єднання українців у Польщі.

— Уже певний час у мене назрівало почуття, що ми недостатньо уваги приділяємо нашому минулому та спадщині. Ми не дбаємо належним чином про те, що надало сенс життю нинішньої української громади. Тому, подивившись на архів, який знаходиться у Шеціні, я вирішив ним зайнятися, — каже Іван Сирник, голова місцевого відділу ОУП.

Він наголошує: потім робити це буде пізно, оскільки свідки історії відходять у вічність. Свої архіви має чи не кожен гурток та відділ Об'єднання. Це — сотні різноманітних документів, які розповідають про початок організованого життя українців на західних землях, а

також тисячі світлин, які потрібно зберегти, аби ними могли користуватися прийдешні покоління.

— Усе це треба належним чином опрацювати та забезпечити відповідні умови зберігання, щоб не виявилось, що за кілька чи кільканадцять років в історії виникне прогалина, — каже Іван Сирник.

Тому у Шеціні розробили проєкт «Депозити пам'яті» — нині вже працюють над його третьою частиною. Насамперед подбали про приміщення, у якому сьогодні можна презентувати пам'ятки з історії українців. У межах проєкту купили виставкові шафи, у яких показують тематичні добірки: українці під

час акції «Вісла», руху «Солідарність», колекції національного одягу. Організатори придбали також обладнання для виставок плакатів, зробили у залі нове освітлення.

У другій частині «Депозитів пам'яті» зайнялися народним жіночим та чоловічим одягом, який багато років збирає Іван Сирник, а також вишиваними рушниками. Тоді видали тематичний альбом та купили мультимедійний екран, на якому можна побачити інформацію про виставки і не тільки.

Тепер же українці працюють над архівацією документів. Для цього купили два сканери — для паперів та для слайдів з фотографіями. Шецинський відділ одним із перших почав впорядковувати архіви, які знаходяться у місцевому Осередку української культури, та створювати їхні цифрові версії. Кошти на проєкт надало Маршалківське управління Західнопоморського воєводства.

— Коли оброблять документи та фотографії, треба буде вирішити, що робити із паперовими матеріалами, однак про це ми будемо говорити з Головною управою. Найкраще було би, щоб вони зберігалися централізовано в одному місці, — каже Іван Сирник.

Він звертає увагу на те, що дуже часто поодинокі відділи чи гуртки архівні матеріали сприймають як свою власність, а їх потрібно розглядати як нашу спільну історію. Тому кожна структура ОУП повинна подбати про архівацію своїх документів, а згодом передати їх до центрального реєстру, аби кожен міг ними користуватися — зокрема й науковці. Попри те, що про початок організованого життя на західних землях написано вже чимало, досі недостатньо відомі місцеві лідери, які внесли неоціненний вклад у розвиток української громади в Польщі.

Не менше зацікавлення викликав би опис історії української спільноти в порівнянні з іншими національними меншинами як на місцевому, так і за-

гальнодержавному рівні. Цю прогалину до певної міри також заповнює Шецинський відділ ОУП, оскільки зараз він працює над монографією про визначних осіб з різних меншин, які доклалися до розвитку міста та Західнопоморського воєводства загалом. Кілька років тому ім'ям українця назвали у Шеціні вулицю — це професор Іван Королівський, визначний лікар, який помер 2012 року. Людей, які увійшли у історію, — набагато більше, а скарбниця матеріалів про них — саме в наших архівах. Іван Сирник переконаний, що видання стане у нагоді як пересічним читачам, так і людям, які професійно займаються дослідженням історії.

Проєкт розроблений не на один рік — зараз активісти збирають матеріали, а книга має вийти згодом. Тим не менше, до кінця цього року українці хочуть надрукувати першу частину монографії, яка розповідатиме про визначних осіб, які належать до різних національних меншин та є важливим для історії міста. Тому видання готують у співпраці з різними громадами, а також науковими осередками, зокрема Шецинським університетом. Досі кожна з меншин сама видавала свої опрацювання, натомість українці, які відповідають за проєкт, хочуть зібрати їх в одну монографію.

Нині в Осередку української культури можна також побачити пам'ятну дошку зі світлинами людей, пов'язаних із містом та регіоном.

— Ми тут живемо роками і маємо чим пишатися. Я хочу повертати пам'ять про осіб, які у 50-60-х роках закладали підвалини життя громади: засновували Українське суспільно-культурне товариство та допомагали відкривати греко-католицькі парафії. Ми сьогодні про них забуваємо, дуже часто зосереджуємося на їхній політичній приналежності, однак ці люди насамперед виконували свою роботу й дбали про нашу громаду, — каже Іван Сирник. ■

Анна ВІННИЦЬКА

Як газеті залишитися з українським читачем на довше?

16 червня відбулася розширена редколегія тижневика «Наше слово» за участі нового голови Об'єднання українців у Польщі Мирослава Скірки, колишнього голови ОУП, а зараз члена Головної управи ОУП Петра Тими, редакційного колективу «НС» у повному складі та координаторів у регіонах.

Головним питанням було майбутнє тижневика. Скорочення передплати, великий борг, а також витрати, які постійно ростуть (а державна дотація — ні), штовхають Об'єднання,

яке є видавцем «НС», до вимушених кроків: збільшення ціни тижневика (вже заплановано на IV квартал цього року) та, можливо, зменшення кількості сторінок і зміни формату — наприклад, з А3 до А4.

Триває і пошук форми подачі матеріалів, яка найбільше зацікавить читачів. Під час зустрічі прозвучали різні думки: і про пошук «золотої середини» (аби «Наше слово» було цікавим і старшим людям, і молоді, і автохтонам, і мігрантам), і про те, що «мігрантські» теми займають забагато місця в «НС»

і люди в регіонах хочуть більше бачити себе і свої заходи в газеті, і про те, що навпаки — баланс збережено, а з новоприїжджими українцями треба шукати точки дотику, співпрацювати і розвінчувати стереотипи, з ними пов'язані. Це ж стосувалося і мови «Нашого слова»: чи писати з полонізмами, бо так розмовляє громада і так зберігається місцевий колорит, чи літературною українською мовою? Чи орієнтується «Наше слово» тільки на українського читача з Польщі чи є джерелом інформації для медіа в Україні? Згадали також, що частина молодших представників української меншини в Польщі настільки асимілювалася, що не знає кирилиці, тому і не читає «НС». Тож, можливо, треба друкувати частину матеріалів польською мовою.

Обговорили і паперову та електронну форми газети — відхід від паперового варіанту очікувано призведе до зменшення передплатників (наразі електронних підписників, тобто тих, хто купує PDF-варіант, набагато менше, ніж підписників друкованої версії). Всі одностайно були впевнені, що паперо-

ву газету слід утримувати «на плаву» якнайдовше, у той же час про важливість паралельного розвитку сайту наголосила головна редакторка Христина Заник. Також вона додала, що редакція хоче зосередитися на історіях успіху українців з громади та робити газету більш привабливою візуально за рахунок більшої кількості фотографій.

Мирослав Скірка розповів про наміри дослідити читачькі потреби — за допомогою онлайн-анкети планується провести опитування, аби дізнатися: хто читає «НС» та що хоче бачити в газеті? «Реальні зміни принесуть реальні гроші», — впевнений голова ОУП.

Від Петра Тими прозвучала пропозиція знайти баланс між історією та сучасністю, писати не тільки про заходи, що проводяться в громаді, а про специфіку регіонів, про сімейні історії, про те, яку роль громада відіграє в Польщі, чому, наприклад, молодь повертається в Перемишль, а також приділяти увагу українським комерційним ініціативам: магазинам, кафе, товарам тощо.

Підсумовуючи, «Наше слово» активно перебуває в пошуку: як змінитися, як зробити газету привабливішою, як утриматися за рахунок продажу, реклами та пожертв, аби залишатися з читачами ще не один рік. ■

Тетяна ДАНЮЧЕНКО
Фото Христини Заник

Понад море, понад море брыдка хвиля тырват...

Продовження з 26 числа «НС» ➔

В море идеме

Нарешті підеме з емігрантами в море. Кед был то корабель пасажырскій (декотры з наших предків за Широке Море плыли товаровым кораблем), медже подорожуючыма існували величезны ріжніці. Всяди сут люде и людиска, а на шыфі были панове пасажыры и емігранты. Редактор на шыфі не іхал юз разом з емігрантами, так як в потязі, на кораблі мал свою каюту, а до емігрантів робил си лем экскурсії. Емігранты на шыфі мусіли зачынаці нову війну о яке таке жытя, не розходит ся ту о выгоды, а о іх гідны человека обставины. Барз добрі знали, же шыфа райом не ест, же до нього лем завести іх має. Ото реляция мало-го хлопця, так описує першы години на кораблі: *Тепер почали розділяти жены од мужів и каждый осібно ся уставлял, на вызначеных місцях. Хотіл єм піти з Матірём, зато взявши єден з наших тлумаків, понюс єм го за Маmom. При вході матрос стоячий штоси там почал бесідувати и на ня показувати, я так як бы нигда нич, иду дале, а тот наглі як не гурве ня в лице, то аж кілька разы єм ся перекопытнул, з болю и страху зачал єм в голос плакати. Мої Мама, видячы тото, наскочили на матроса, почали го вызывати и одгражати ся, хоц сами были міцно перестрашени, але ци він там з того дашто зрозуміл? Памятам лем тото, же пришло двох матросів и якисий красні вбранный пан, почали штоси там з моім ворогом бесідувати и забрали го, а пак бесідували, же привязаний был до наля и так одтерпіл за своє зьвірство.*¹¹

И на мори істи ся хоче

Часто на мори емігрантам, так як в сьпіванні, діяла ся: біда превелика, бо там не дбат нхто про человека. Справді нераз так было, же єдны ся бавили, а другы з голоду ся скручали. Єден з емігрантів таке пережыл: «*Crefeld*» плыл ден и ніч до чысто новых для ня берегів. На кораблі жытя з каждым дньом робило ся штораз то барже єднаке, часами давало ся аж вознакы. Паны з першой класы бавили ся, пили и обідали преріжненыма раритасами, а польскых емігрантів трактувано гірше од безпаньскых псів... Ідло давали нам на пів згниле, недова-рене и недопечене; о горня горячої воды треба было ся высваряти з кухарями або марками платити. Коли выплыли сме з Лізбоны, стала ся подія, котра на кра-ще змінила нашу долю, але могла прикри ся для нас скінчыти. Дано нам обід, ко-трого не дало ся істи. Выштыкы рішили опротестувати тото нелюдяне тракту-вання нас и зажадати кращого ідла. Моя мама мала быти нашим амбасадором зато, же барз добрі володіла німецком мовом. Взяла бляшанку з зупом, істинно — з комперяныма помьями — и пішла до комісара шыфы, котрый як раз стоял на границі двох пасажырскых клас. Пе-реказала му вістку о нашім протесті и зажадала гідного ідла. Газда кора-

Марта Грабан з дітми, за нима вітрак, привезений з Гамерики, 30-ті роки

бля гнівом аж загоріл, його спасене лице почервеніло, але цілом силом волі тримал свій гнів в цуглях, не хотіл експлодувати на очах пасажырів першой класы. Бідном и гідном милостині ест душа простого народа, час и місце не має ту жадного значыня. Здавало ся, же выштыкы готовы сут потужжати мою маму, стати му-ром за ньом на знак попертя выреченого ей словами нашого спільного прецін про-тесту и жаданя. Кед лем вздріли офіцера шыфы зо золотыма пагонами, єдны наглі зчезли з палубы корабля, а другы втекли як найдальше мож было втечы, жебы іх як найменше было видно. Мій няньо, я и Яків стояли сме лем пару кроків од мойой мамы, молчали сме, але здібны были сме до зробліня выштыкого. Панове, подорожуючы на гірні палубы, з великом увагом выштыкому ся призерали, зацікавила іх борба медже слабым и бідном емігрантком а могутнім газдом шыфы. Комісар, величезне Німчыско, спасений, припоминающий неоформлену колоду дерева, наказал принести жыцю, набрал ньом кус зупы з бляшанкы, той зо згнилых компери, спрібувал и безстыдно без зубы процідил: «Мы, офіцеры и матросы, тіж ліпшого ідла не іме». На што моя Мати зразу одпала, же бреше и додала, же кед тото ідло для нього ест добре, то може собі го взяти и зыісти, а нам най не дає такого, што сам іст, лем краще од того, котре так му смакує. Пасажыры І класы бухнули голосным сьміхом, товды комісар на добре розсердил ся и якысым там през зубы перецідженым слівцём мусіл грубо мої мамі допечы, бо шма-рила в нього бляшанком з зупом, а другом рукою зняла скоряну черевіку, жебы го тріснути в тот безстыдний циферблят, лем же він не ждал на удар черевічкового грому. Одскочыл як попарений, а за його плечами летіло ма-

мине: «Ты пруска спасена свиньо, кед ищы раз то повіш, не втечеш передо мною и достанеш обцасом по челаку!». Шесьця, же мы сме не дочули того слівця, котре мою маму так діткло, бо кров мо-гла бы ся поляти. Тото, што ей повіл, лем няньови повіла и то аж на острові Квітів. В тім моменті приишл капітан шыфы, велич хлоп, о погіднім лиці, мудрым и достойным, од разу зьвідал ся, што ся ту стало. Няньо, одславшы маму до діти, в кількох словах описали цілу подію и твердо додали, же кед не будеме ліпше трактуваны, кед не дістанеме, што ся нам належыт, бо влада Бразиліі за то платит, то в Рьо де Жанейро повіст о тім кому треба [...] Командир корабля одповіл, же о ничім не знал [...] и з ру-ком на серці при выштыкых зарікал ся, же од тепер выштыко ся змінит. Што рюк, стало ся. Од того часу комісар шыфы так якбы в мори щез. Його паскуд-не лице нашим очам зас ся показало аж в Рьо де Жанейро.¹²

Малий и слабый, але спрытний не голодувал

Не думайте си, же на мори все и вшытыкых так планні кормили, сут такы, котрым ідло смакувало. Часом барз дуже тіж залежало и од спрыту емігранта. Тот сам емігрант, котрого реляцию выжше єм вам представил, котрий на палубу шыфы сідал міцно ослаблений якысом хворотом (то він бігом втюк комісії) так пише: коли ся мі ліпше юж зробило, крутил єм ся по кораблі, як то малы цікавскы хлопці лем знають. Завчасу рано вздріл єм, як пекар булочки пече в желізнім пецу и од разу офірувал єм ся му з помочом. Пак то юж штоденні єм му помагал, за што все од пекаря діставал єм кращы и більшы

булочки. Носил єм іх Мамі и своїм, пак пішол єм до кухні, де помагал єм скреп-тати компері, за што тіж давали мі ліпше ідло, а коли мої хворіли, то за-носил єм ім розмаіты росолы и іншы фрикасы, бо кухарі барз ня полюбили и давали мі, што-м хотіл.¹³ На іншых кораблях кухаре напевно смачніжше варили и зо сухых (адже ліпшых) продуктів.

Хворота, але лем морска

В порті, ци кед шыфа лем на реді ищы стояла, кораблем аж так не колысало. На отвертім и спокійным мори наші дідове тіж од разу не одчу-вали жадной більшой ріжніці. Єден з емігрантів так тото описал: *О треті по полудни наша шыфа вышла в море. До ве-чера выштыкы были сме здоровы, але ве-чером вітер море розколысал, а пак юж більшіст з нас терпіла на морску хворо-ту, так же до Антверпні корабель вплыл яко плаваючий шпыталь, на каждой причі по дві ци три хворы особы.*¹⁴ Аджє біда приходила разом з міцніжшым вітром: *Одкульсе взяв ся вітер, шыфа зача-ла гуляти, на палубу раз по раз вдерала ся морска брыза, но и з того выштыкого на емігрантів ишла морска хворота. Причин такого самопочутя емігранты не потрафлят си уявити, думают, же так морит іх з переїджыня. «Бо то, мій пане, пообжержали ся вчера, а ту на мори треба мати чыстый жолудок. Што іншого выпити си, о так на зміцніня єден ци другі погарик спирта, лем же барз ту дорогі... Франек купил фляшку тунь-шого, за марку, то в море до цна выштыко вылял... слабе то таке».*¹⁵ Певні віділ, же єден ци другі брал по кілька порцій, але не знал, же для хворой жены, хво-рого сусіда або діти зложеных морском хворотом.

Кореспондент варшавский так опи-сує тоту хвороту: *Выштыкы жены мають головы пообвязуваны, лежат повытіганы на сінниках, йойчат, море проклинают, Бразилію и своїх хлопів, котры іх з хыж вытягли.*¹⁶ Завдякы іншым запискам можеме додумувати ся чом жены барже хворіли, з єдном юж сте ся стрінули, там была бесіда о погари-ках. Друга ест така: *Корабельны дохто-ре бесідуют о хлопах, же сут здоровы и на міцных виглядають, зато гірше ест з женами, в екшости сут деликатны, слабы и брыдкы, а діти на шыфі дуже гмерат.*¹⁷

Кус о хлопах и бабах

Нашых хлопів барз хвалит тіж и вар-шавский кореспондент: *Помітил єм, же выштыкы хлопы сут добрыма мужами и нянями. Як они дбают о свої хворы жены, як ся старают о діти! Нянів все мож стрінути з дітми на руках або колінах. Жены зато сут надвыраз непорядны, не мыют ся, не чешут, ле-жат на прычах посеред стырты ріжных гратів и розмаітого ідла. Бог лем знає, што ся находит на іх корабельных по-стелях, крім людской плоти (людского тіла)! Ідло ім не смакує, бо німецкі спосіб варіня ест чысто інший.*¹⁸

II. ➔

Історія

Чвертьстоліття Основного Закону

28 червня 1996 р. на 107-му засіданні V сесії Верховної Ради України 2-го скликання після доби обговорення був ухвалений Основний Закон нашої держави – Конституція України. Президент України – Леонід Кучма підписав документ того ж дня. Відтоді ця дата щорічно відзначається як День Конституції України. Процес підготовки і прийняття нового Основного Закону України був тривалим і болісним. Для національно-демократичної спільноти, борців за незалежність і дисидентів він став спробою реалізації багаторічних мрій про українську державність і європейську демократію.

Станом на червень 1996 року Україна залишалася єдиною країною з колишніх республік СРСР, що жила за старою, ще радянською, 1978 року, конституцією, хоча і з суттєвими правками та доповненнями. На той час Україна уже була суверенною державою, визнаною світовим співтовариством, членом багатьох європейських і міжнародних організацій. Відбулась і трансформація політичної системи, була заснована переважна більшість нових державних інституцій, зокрема, діяв інститут президентства. У 1994-му відбулись перші в незалежній Україні вибори до Верховної Ради. Незалежна держава не могла довго жити за старими радянськими законами. Потрібно було ухвалити власний Основний Закон.

Розстановка сил

Робота над новою конституцією розпочалась одразу після здобуття незалежності. Тим не менш, кілька конституційних комісій та Верховна Рада довгий час не могли дійти згоди щодо Основного Закону. Протягом 1990–1996 рр. було запропоновано 15 проєктів Конституції України. На цьому ґрунті розгорілись серйозні суперечки між окремими політичними силами та владними центрами. Війну за Конституцію тоді вели три головні суспільні сили. По-перше, це – колишні «партократи», комуністи, соціалісти й інші ліві популісти, які намагались зберегти в Основному Законі гасла конституції УРСР. Очолював це крило головний соціаліст, пізніше голова Верховної Ради Олександр Мороз. Їм протидіяла потужна сила, яка об'єднала так званих «червоних директорів», майбутніх олігархів і відвертий криміналітет. Оскільки країну тоді розривали міжкласові війни та дикий капіталізм, новонароджений клас багатіїв заперуку стабільності вбачав у концентрації влади в одних руках, а отже – зміцненні президентської вертикалі. Нарешті, був іще нечисленний прошарок націонал-демократів, для яких головним було відображення в Конституції державних атрибутів нової України – прапора, герба, гімну, та закріплення державного статусу української мови. Втім, єдності в їхніх лавах не спостерігалось – частина схилалась до парламентської республіки, ідею якої сповідував Мороз, частина ж була готовою пожертвувати принципами демократії задля зміцнення могутності держави і обрала шлях, запропо-

▲ Олександр Мороз і Леонід Кучма

нований командою Кучми (це так звані «державники»). Головне протистояння розгорнулося між президентом та головою Верховної Ради. Президент домагався для себе якомога ширших повноважень, натомість народні обранці не мали намірів йому їх надавати.

У червні 1995 року конституційна криза сягнула свого апогею, тому між Верховною Радою і президентом було підписано Конституційний договір. Документ передбачав ухвалення нової Конституції протягом року. Після цього робота активізувалась: Конституційна комісія, що складається з експертів-правознавців, науковців і юристів, представила перші напрацювання майбутньої Конституції вже в листопаді того ж року, які викликали чимало критики з боку народних обранців.

Правки і обговорення

В лютому 1996 р. проєкт Конституції пройшов до парламенту на читання, основні питання викликали наступні пункти: по-перше, поділ влади між різними гілками, по-друге, питання приватної власності, по-третє, статус Криму і останнє – статус російської мови. Ось як згадує процес роботи над проєктом Основного Закону один із його авторів – Віктор Мусіяка: «На той час я був представником президента у Верховній Раді. Ми з Михайлом Сиротою після засідань Тимчасової спецкомісії з питань опрацювання нової Конституції та доопрацювання нею по декілька статей, буквально щодня ходили до президента за результатами роботи. Часто у нас відбувалися з ним гострі дебати

на високих тонах. Кучма хоч і був весь час проти цього процесу, але все одно брав у ньому участь. Тимчасова комісія працювала півтора-два місяці з 9-ї ранку до 9-ї вечора з короткими перервами. Спочатку в ній не брали участі ліві фракції. Коли ж Мороз зрозумів, що ми не здаємося і працюємо, він прислав нам каву, чай, бутерброди. Уже потім до Комісії долучилися представники лівих фракцій, які також опрацьовували остаточні варіанти статей і весь час намагались розпочати процес їхнього розгляду заново».

Залишив спогади про роботу над положеннями Конституції і Віктор Яблонський – депутат 2-го скликання Верховної Ради: «Текст Конституції весь час узгоджували з президентом, у складі комісії був його постійний представник, але Леонід Кучма вперто відстоював свою ідею двопалатного парламенту. Нарешті, 11 травня 1996 року підготований проєкт Конституції був переданий на розгляд Верховної Ради. Розпочалась робота в комісіях та сесійній залі. Обстановка була вкрай напружена. Я не пам'ятаю більшої напруги у своїй роботі і більшої відповідальності за її результати. Обговорювалися не просто окремі положення Конституції, статті, фрази, а навіть крапки та коми. Тут відверто змагались противники, запеклі вороги. Це була боротьба, гостра політична боротьба, але пряма, відверта. Були й анекдотичні пропозиції. Комуніст Павло Кузнецов, наприклад, запропонував замінити термін «український народ» на «руський народ», депутат Володимир Моїсєєнко заявив, що досягти «громадянської злагоди неможливо без знищення антагоністичних класів». Що він мав на увазі – зрозуміло, як і зрозуміло, кого він хотів би знищити, але дивно, що такі пропозиції набирали до 50 і більше голосів».

Конституційна доба

Коли вже було пройдено два читання та внесено численні поправки, 26 червня ситуація загострилась. Тоді Рада національної безпеки України і Рада регіонів при президентові України виступили з різким засудженням будь-яких подальших зволікань з прийняттям Закону, оскільки такі зволікання загострюють соціально-економічну ситуацію в державі. Наступного дня голова Верховної Ради, дізнавшись, що президент підписав указ про проведення всеукраїнського референдуму для прийняття Конституції, вирішує вести роботу в режимі одного засідання до прийняття нової Конституції України. Про кризові дні червня згадує і Віктор Мусіяка: «26 червня 1996 року проєкт Конституції було внесено до Верховної Ради. Саме в цей момент оточення президента, які мали на нього серйозний вплив і були представниками різних економічних та фінансових структур, підштовхували Кучму відмовитись від цього варіанта Конституції на користь їхнього, з надзвичайними повноваженнями для президента, підписати відповідний указ і винести його на референдум. Саме 26 червня ми зу-

стрілися з Кучмою – Вадим Гетьман запитав його: „Ви збираєтесь оголосити референдум?“. Кучма відповів: „Так, я вже підписав Указ“ – і додав, що Указ стосувався тексту, написаного в Адміністрації президента. Тоді я піднявся і поклав на стіл у приймальні заяву про відставку з посади. А вже 27 червня, зранку, ми розпочали засідання Верховної Ради, яке закінчилося зранку 28 червня ухваленням української Конституції. Фактично за добу ми відпрацювали пленарний тиждень».

І от розпочинається доленосне засідання Верховної Ради 27 червня. Стенограма зберегла всі його моменти: «Сесійна зала Верховної Ради України, 10 година. Веде засідання Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. „Ну, передовсім, Верховна Рада проголосувала за спеціальний режим роботи сьогодні без обідньої, фактично, перерви. Ми маємо в режимі одного засідання розглянути проблеми, пов'язані з прийняттям Конституції. Увага! Я хочу сказати депутатам, які живуть далеко від Верховної Ради, щоб вони не хвилювалися. Транспорт буде затримано до закінчення засідання...».

Розпочалась робота... Найбільше суперечок у сесійній залі викликали положення про: мову, державну символіку і статус Криму. Але протиріччя вдалось подолати і врешті прийняти Основний Закон. Часом, коли розглядали конфліктну статтю, щоби дійти єдино прийнятнього варіанту, голосували по 10 разів.

Голова Тимчасової спеціальної комісії Михайло Сирота впродовж усього цього часу, поки йшли дебати, обговорення і голосування, простояв за трибуною Верховної Ради. І не просто простояв, а важко пропрацював. Інколи доходило до абсурдного. Особливо ж «старалися» комуністи, котрі всіляко затягували процес. Наприклад, обговорюють статтю щодо тексту присяги народного депутата: «Павло Кузнецов (Краматорський виборчий округ, Донецька область): „...Я хотів би обратити ваше внимание на мою поправку 104. Предлагаю после слов: „выполнать свои обязанности в интересах всех співвітчизників“ записать: „і своїх виборців“. І поставити крапку“. Михайло Сирота: «А вони що, не співвітчизники?». Кузнецов: «І своїх виборців». Сирота: «Так вони ж і є співвітчизниками...».

Олександр Мороз заспокоював і разом з тим налаштовував депутатів на конструктивну роботу, інколи з властивою йому іронією жартував: «Шановні друзі, та ви знаєте, що Народна Рада сидить у Рогачах, а Верховна – у державі таки повинна бути. Тому треба назвати – „Верховна Рада“ – і не соромитися цієї назви!» (депутати лише з третього разу проголосували за цю назву); «Депутате Радько, ми ж не повинні думати, що противага – це означає: приїде президент, і ми з нього будемо штани тут знімати...»; «Ну смішно депутату Зайцю, як завжди...»; «Депутат Заєць, та сядьте ж врешті-решт хоч раз за добу. Невже можна говорити ще більше, ніж я говорю?»; «Депутате Хмара, ідіть сюди, бо ви здалеку так люто дивитесь...»; «Я ще раз звертаюся до всіх вас: що ви робите по кутках? Ну сядьте, будь ласка, на місця!».

І це сталося! 28 червня 1996 р. о 9 год. 18 хв. після 24 годин безперервної роботи Верховна Рада України прийняла і ввела в дію Конституцію України – «за» проголосували 315 народних депутатів з 450. В незалежній країні тільки через 5 років після її здобуття нарешті з'явився власний Основний Закон. ■

Стаття підготовлена за матеріалами архівів та інтернет-ресурсів.

Олена ГУМЕНЮК

Михайло Сирота на руках колег-депутатів

ГРОМАДА

Олександр
Колянчук –
лауреат премії
імені Огієнка

Фото Павла Лози

У більш ніж чвертьстолітній історії премії імені Івана Огієнка маємо другий випадок, коли нею відзначають закордонного українця. 2019 року таким визнали історика з Любліна Григорія Купріяновича, якого за виступ на заході за участі президента України в Сагрині воєвода Пшемислав Чарнек звинуватив у «зраді польських інтересів». Тепер же до гурту достойних огієнківців зарахували доктора історії та філософії з Перемишля – Олександра Колянчука. Він працює заступником директора Південно-Східного наукового інституту в Перемишлі, є членом Головної ради Об'єднання українців у Польщі. Наші земляки із західної діаспори заслужено називають його вартовим історичної пам'яті українців.

Вручення премії щорічним лауреатам традиційно відбувається в урочистій обстановці на батьківщині Івана Огієнка (митрополита Іларіона) – у містечку Брусилів на Житомирщині.

Народився Олександр 1932 року на Холмщині, де споконвіку компактно мешкали українці. Однак 1947-го внаслідок акції «Вісла» опинився на півночі Польщі. Там починав шлях освітянина та вченого-дослідника. Багато років був редактором україномовних радіопередач в Ольштині, співпрацював із редакціями українських газет та журналів, які виходили в Польщі.

Значну частину свого життя доктор Колянчук присвятив поверненню історичної пам'яті про борців за волю України, чий життєвий шлях завершився на території Польщі. Про ці постаті, місця їхнього життя, діяльності та поховань на чужині він написав і видав низку відомих на Заході книжок. Серед них – польськомовні: «Umarli, aby zmartwychwstała Ukraina» (2007, 2015), «Ukraińscy emigranci polityczni w życiu naukowym, kulturowym, społecznym i gospodarczym w Drugiej Rzeczypospolitej» (2017), «Cmentarz Prawosławny na Woli w Warszawie. Groby Ukraińskie» (2002, остання – у співавторстві з Романом Шагалою).

А ось – україномовні видання, які побачили світ у видавництвах Польщі та України: «Незабуті могили» (1993), «Генералітет Українських визвольних змагань: Біограми генералів та адмі-

ралів» (1995), «Українська військова еміграція в Польщі 1920-1939 років» (2000), «Ув'ічнення нескорених: Українські військові меморіали 20-30-х років ХХ ст. в Польщі» (2003), «За нашу і вашу свободу: Учасники українських визвольних змагань 1917-1921 років. Місця пам'яті в Польщі» (2018). Остання книга у цьому переліку, яка вийшла у дрогобицькому видавництві «Коло», має таку присвяту: «Українцям: воякам, офіцерам та цивільним особам, полеглим, щоб воскресла вільна Україна».

Дані до своїх публікацій Олександр Колянчук багато років скрупульозно збирав у різних архівах. Наведу деякі з них.

Упродовж 1918-1919 років через табори для полонених та інтернованих на території Польщі пройшло понад 100 тисяч українців. Це і вояки Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, й інтерновані цивільні мешканці, які тікали від більшовиків із Галичини та Волині. За час перебування у кільканадцяти таборах понад 20 тисяч українців померли. Не менших втрат зазнали вони у ролі союзників Юзефа Пілсудського під час спільної боротьби з більшовицькою Росією у 1920 році. Тоді на території Польщі опинилося приблизно 35 тисяч українських військових і представників політичної еміграції. На початку II Світової війни у складі Війська Польського служило понад 150 тисяч етнічних українців. Основу офіцерів-контрактників склали колишні вояки Армії УНР. Із них 7800 загинули, близько 17 тисяч зазнали поранень, близько 100 тисяч потрапили у німецький полон, а майже 30 тисяч – у радянський. Для останніх шлях потім стелився в сибірські табори ГУЛАГу. Пізніше, після створення на території СРСР корпусу Війська Польського під командуванням генерала Андерса, в його складі опинилися 5 тисяч українських вояків.

Усі книги Олександра Колянчука мають довідковий і енциклопедичний характер. У них – достовірні біографії, рідкісні світлина героїв та їхніх могил, справжні долі колишніх вояків Української армії: від генералів до

рядових, а також політичних емігрантів та державних діячів урядів УНР та ЗУНР. Ідеться в книгах і про письменників, науковців, артистів, художників.

Цінними є додатки до публікацій. Зокрема, Колянчук наводить списки Українських січових стрільців, народжених на території сучасної Польщі до 1 червня 1916 року, перелік поховань на Українському військовому цвинтарі в Каліші-Щипйорно, окремо – на Волі, старому православному кладовищі Варшави, а також прізвища та імена померлих українців в таборі у Вадовицях.

У поле зацікавлень автора потрапила й видавнича діяльність української еміграції в Польщі. Ще до підписання у квітні 1920 року польсько-українського договору про спільну боротьбу проти більшовицької Росії у Варшаві діяла українська дипломатична місія та її військова секція. Під її егідою у столиці Польщі виходило періодичне видання «Син України», редактором якого був письменник і поет Микола Вороний. Оскільки до великої групи українських утікачів влада у Польщі ставилася як до тимчасового явища, вже з кінця 1920 року в Тарнові розпочали діяльність еміграційні структури уряду УНР. На початку 1921-го в усіх таборах для інтернованих діяли цивільні та військові освітні заклади, художні ансамблі, виходили 66 періодичних видань. Загалом же упродовж 1920-1922 років лише у Варшаві їх було понад 20.

І головний висновок Олександра Колянчука: заклик Симона Петлюри до того, щоб емігранти та їхні діти вивчали мову та культуру країн свого проживання, здобували управлінський досвід, перекладали важливі книжки і публікації українською мовою та популяризували ідею права України на незалежність, великою мірою вдалося реалізувати. Прикладом цього стало продовження діяльності Державного центру УНР в екзилі та залучення до його структур молодого покоління емігрантів, заснування в Парижі бібліотеки ім. Симона Петлюри та участь багатьох наддніпрянців в українських національних організаціях під час II Світової війни. ■

Микола ТИМОШИК

Українське історичне товариство у Польщі за підтримки Об'єднання українців у Польщі приступає до здійснення проєкту

«Живі у нашій пам'яті – віртуальний український некрополь у Польщі»

Хочемо віддати честь і шану тисячам українців, які працювали на благо своєї нації. Могили тих дочок і синів нашого народу часто призабуті, поруйновані, залишені без опіки, поростають кущами і травою. Тільки невелика частина з них упорядкована і описана. Тому ми як спадкоємці праці тих славних осіб маємо обов'язок вшанувати їх та місця їхнього вічного спочинку.

Метою проєкту є створення загальнодоступної інформаційної онлайн-платформи польською та українською мовами про місця поховань на території сучасної Польщі постатей, важливих для української національної пам'яті. Таким чином, ми повернемо у сучасну свідомість пам'ять про багатьох людей, які зробили незаперечний внесок в українську історію та культуру.

Звертаємося до Вас, людей доброї волі, підтримати фінансово наш задум, який стане нашим спільним проєктом.

Фінансові пожертви для виконання проєкту слід висилати на банківський рахунок:

Ukraińskie Towarzystwo Historyczne w Polsce з допискою
„Na działalność statutową – żywi w naszej pamięci”

Nr konta: 36 1440 1387 0000 0000 1310 6525

Для закордонних переказів: BIC (SWIFT): BPKOPLPW
IBAN: PL 36 1440 1387 0000 0000 1310 6525

Bank name: PKO Bank Polski SA

Bank address: PKO Bank Polski S.A., 02-515 Warszawa, ul. Puławska 15

Збережімо пам'ять про місця поховань наших славних предків!

проф. Роман Дрозд – голова Українського історичного товариства у Польщі, д-р габ. Роман Висоцький, Ярослав Вуйцик, проф. Ігор Галагіда, д-р габ. Богдан Гальчак, проф. Ростислав Жерелик, д-р Олександр Колянчук, д-р Григорій Купріянович, Олександр Маслей, проф. Марко Мельник, д-р Лука Рейт, Юрій Рейт, Мирослав Скірка, Олександр Стець, Петро Тима

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

Юрій Винничук, «Вілла Деккера». Харків: Фабула, 2021. – 304 с.

Львівські пригоди із присмаком смерті

На нові книги Юрія Винничука я завжди чекаю, як на подарунки від Миколая, адже знаю наперед, що вони принесуть багато задоволення. Майже всі його романи сповнені пригод, пристрасті, смаковитої мови, а головне — файного гумору.

«Вілла Деккера» — ще зовсім свіжа, але вона вже набула слави в інтернет-просторі, про неї говорять, пишуть, дискутують. Новий роман — це продовження пригод безстрашного львівського журналіста Марка Криловича, з яким багато читачів будуть вже знайомі з книги «Нічний репортер» (рецензію на неї можна прочитати у №48 «НС» від 28 листопада 2019 року).

З перших сторінок роману ми занурюємося в атмосферу довоєнного Львова з його буремним життям, яке місто веде за будь-яких обставин у різні часи. Це, власне, і є його особливістю: Львів вирує навіть тоді, коли ним блукає серійний вбивця чи неминуче наближається війна. У новому романі Винничука нас спіткає і одне, й інше, а ще — низка злочинів через політичні справи, таємні шпигунські пристрасті та любовні перипетії.

Однією із сюжетних ліній є серія убивств молодих, красивих панянок, яких позбавляють життя у дуже жорстокий спосіб, ще й з певним ритуалом. Незбагненним чином усі красуні, згвалтовані та відправлені у кращі світі серійним вбивцею Цинамоновим душієм, пов'язані з головним героєм — нічним репортером Марком.

Останній, як завжди, опиняється у вирі подій, що блискавично розвиваються у Львові. Його не лише втягнули у розслідування цих дивних злочинів — Марка найняли серйозний, не зовсім законслухняний бізнесмен Роман Кисіль та його донька Мирося, аби розкрити вбивство другої дочки Каміли та її коханого Альберта. Чим далі, тим водоспад подій, людей, роботи більше й більше захоплює нашого нічного репортера — іноді стає дивно, що не затоплює з головою.

Він утирається в довіру до дуже серйозних людей, жонглює їхніми таємницями та пробує їх розгадати. Єдине, у що важко повірити в цьому романі, як і в попередньому «Нічному репортері», — як цього всюдисючого Марка ніхто ще не пристрелив. Звісно, спробу посадити його за грати або вбити були, але якісь вони надто слабкі як на персонажів, з якими журналіст грається.

Попри цілодобову роботу над розслідуваннями, написання статей та жваву товариську діяльність, у якій постійно присутні веселі і не дуже п'ятки, Марко живе також бурхливим любовним життям. Дами падають від нього штабелями, що не нове у творчості Винничука: його персонажі завжди є перш за все любовними героями.

Отож, довкола репортера крутяться різноманітні жінки: від фордансерок * до небезпечних шпигунок, і всі мріють здобути, окрім невтомного тіла шибай-голови-журналіста, і його серце.

Це було би досить захопливо і навіть весело, але, як згадане вище, жінок, з якими героя щось пов'язувало чи пов'язує, жорстоко вбиває загадковий маніяк. Отож у Марка — окрім того, що він отримує гроші за розслідування складних справ — є непогана додаткова мотивація розплутати клубок львівських таємниць, у якому він і сам досить глибоко застряг.

Як і в усіх книгах Винничука, у яких події розгортаються у Львові, місто можемо сприймати тут як окремого персонажа. Довоєнний Львів з його мереживом вічно заповнених кнайп, галасливих базарів, з його метушливими вуличками та колоритними персонажами — притягує та захоплює. Щоразу, наштотуючись на старі назви вулиць, проспектів, ресторанів, накладаємо їх на сучасну мапу Львова. Хочеться вгадувати локації, відшукати старі фото і порівняти їх із теперішнім містом. Так само — і з характерною мовою львів'ян, де українські слова гармонійно змішані з польськими та німецькими, де існують нібито лише галичанам зрозумілі фразочки. Якщо ви зі Львова — будете розуміти все, і занурення у текст ви-кликатице приємну «домашню» атмо-

феру; натомість для читача, для якого багато слів будуть у книзі чужими, вони всі пояснені, тож буде гарна можливість вивчити нові жаргонізми, а згодом, відвідуючи Галичину, при нагоді «блиснути» знаннями.

Чи відкриються нам усі таємниці та загадки, якими пронизана «Вілла Деккера», наприкінці роману? Багато з них — так, але далеко не всі. Тому цілком логічно можна припустити, що нас чекає захопливе продовження пригод нічного репортера Марка Криловича.

Окремо хочеться відзначити оформлення. У попередніх книгах Винничука воно було набагато стриманішим, зазвичай обмежувалися яскравими обкладинками. «Вілла Деккера» не лише має зроблену у стилі «ретро» палітурку, але й уся книга цього разу переплетена чорно-білими ілюстраціями, що додають роману відповідної атмосфери.

Напруга, що пов'язана, зокрема, із неминучим наступом війни, наче й досягла якоїсь кульмінаційної точки, а ніби й ні. Тому що видається, ніби війна торкнулась усіх, але Львів, як і головний герой, з усіх сил стараються жити й далі своїм звичним, трохи бешкетним, веселим життям. Вже трохи знаючи нічного репортера, можна припустити, що у наступній книжці він непогано справлятиметься в умовах жорстоких бойових дій, і Львів йому у цьому з усіх сил підіграватиме.

Книгу можна придбати на сайті видавництва Фабула або в Україні, у мережі книгарень «Є».

Дарина ПОПІЛЬ

*Фордансерка — працівниця, яка захоплює до танців відвідувачів у ресторанах.

Продовження з 8 сторінки

Но штож, пояснєня ест прѡсте, хлопѡ повѡрили в тогѡ, же безженных в новѡм сьвѡтѡ нѡбы то менше маѡт шанувати. Старчыла морска хворѡта, на котру жены скорше реагували, жебы хлопѡ почали ся о них бояти, но бо в Бразилиѡ безженных влада прецѡн менше цѡнит. Морска хворѡта не была ищѡ аж така зла, могла лем человека зморѡти, але хлопѡ тѡм не знал, же на мѡри з человеком такѡе може ся дѡяти. Иныы хворѡты были дужѡе небезпѡчнѡйшы: Цѡлодневна безчыннѡст и повѡтря густѡе од шкарлятины, а пак круп дифтерѡѡ (bѡnѡica), котры осѡдали на дѡти, были водѡм на млин незадовѡлѡня. Еднѡгѡ дня было хворых 30. дѡти, оба дѡхторѡе мали повны рукуы роботы и з серцѡм ся прикладали до ней, але нашы хлопѡи взагалѡ на ѡх труд не зважали и хворѡту приписували злѡму корабельнѡму ѡджыню: «Хлѡб даѡт нам на морскѡм квасѡ, адже якже нашы дѡти не маѡт хворѡти».¹⁹

О страшні смерти

На шыфѡ людѡе не лем хворѡли, але и гмерали, в наведѡных рѡляциях о тѡм бесѡда прецѡн юж была. Такѡе нешѡсѡця мусѡло быти великом травмѡм для подѡрожуючых, в сьпѡванцѡ «Пѡнад мѡре» аж три стрѡчки (з шѡстѡх) сѡт о смерти. Корѡспѡндѡнт доносѡт: Семѡй ден на мѡри: гмерѡло шѡстерѡдѡти и еднѡ жена. [Но и заразѡчка, не знати чѡм, додаѡ:] Кѡд доплѡынеме до Рѡѡ де Жанѡѡро — хыбаль будѡт весѡля, бо зальѡтѡв ест дужѡе.²⁰ Видно, же на шыфѡ жѡтыя переплѡтало ся зо смертѡм. Видно, же не лем людѡе ся на купѡ гнѡздили, а же жѡвыы з гмерѡлыма плѡысти не могли,

емѡгранты першѡй раз вѡдѡли такѡе похѡрон, зато тѡкѡо мѡсѡця в сьпѡванцѡ занѡмат.

На землю ся юж барз хочѡе

Для бѡльшѡсти емѡгрантѡв подѡрож без Велику Вѡду ставала ся придолга, жѡтыя на шыфѡ перше цѡ пѡзнѡйше почынало юж ѡх морѡти, тужыли юж аджи за сѡвойѡм старѡм бѡдом. Дѡкотры за новѡм юж тужыли, за тѡверѡм землѡм, котра не гыбат ся, лем фурт в тѡм самѡм мѡсѡци стоѡт: Цѡе ся, пѡне — бесѡдуѡе хлѡп — нѡгы человека такѡе тяжкѡе ся зробили, же незнати, цѡ можна буде по земли ходѡти. Штѡ буде, штѡ буде, жебы юж раз доѡхати до тѡй Бразилиѡ. [(...) и корѡспѡндѡнт од себе додаѡ:] Ох, конѡчнѡе тѡреба нам прѡдѡко до бѡрега доплѡысти, бо людѡе хворѡѡт! В шытѡлах полно жен, старцѡв.²¹ Адже кому з нас не цѡло бы ся, кѡд тыжнямы в такых ѡбѡставѡнах мусѡл бы жѡты. Уявѡте си як мусѡли ся тѡшыты, кѡд: капѡтан казал выѡвисѡти фѡну, а од бѡрегѡв Бразилиѡ плѡы ку нам малѡй корабель и почѡли справѡжѡати, цѡ сѡред нами не ѡ хворых. Але и так стояли сме ищѡе два дни на мѡри, пак забрали нас на бѡрег, дали булѡкы и кѡву в ѡкѡсых барѡках.²² Подѡбнѡи тѡту хѡвиѡ запѡмѡтал ся иныиш емѡгрант: Зо шыфы зышли сме до величѡзных жѡлѡзных шѡлюп, котры тяг за сѡбѡм малѡнкѡй гѡльѡвник, вѡзли нас на ѡстрѡв Кѡѡтѡв, нахѡдил ся десѡи в гѡрнѡи частѡи зѡтокы, де мал нас дѡхтор бѡдати и де мали сме жѡдати на иныиш корабель.²³

Бѡльше повѡст нам не хлѡп, а интѡлѡгѡнт, наш корѡспѡндѡнт написѡл: «Mѡnchen» зѡдал сѡѡй тѡвар [чытай: пасѡжѡырѡв] лем на папѡри, але ищѡе

▲ Середина обкладинки на білет на шифу з Бреми

три дни з емѡгрантѡми стояти мусѡт в портѡ, бо шытѡкы хыжѡе призначѡены для емѡгрантѡв сѡт позѡнимѡны и для новых тѡреба мѡсѡця зробѡти; кѡчѡют на так зѡваных ѡстрѡвах «емѡгрантскых», найчастѡѡйше на ѡстрѡвѡ «Кѡѡтѡв», на котрѡи мѡщѡе не так давнѡ ѡрганѡзуѡано торгы на невѡльнѡикѡв.²⁴

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

11. Тамже (Pamiętnik nr 8).
12. Pamiętnik nr 24 в: Pamiętniki emigrantów Ameryka Południowa, Nr 1-27, Варшава 1939.
13. Pamiętnik nr 24 в: Pamiętniki emigrantów Ameryka Południowa, Nr 1-27, Варшава 1939.
14. Pamiętnik nr 9 в: Pamiętniki emigrantów Ameryka Południowa, Nr 1-27, Варшава 1939.
15. Listy z Brazylii...
16. Listy z Brazylii...
17. Тамже.
18. Тамже.
19. Listy z Brazylii...
20. Тамже.
21. Тамже.
22. Pamiętnik nr 8 в: Pamiętniki emigrantów Ameryka Południowa, Nr 1-27, Варшава 1939.
23. Pamiętnik nr 24 в: Pamiętniki emigrantów Ameryka Południowa, Nr 1-27, Варшава 1939.
24. Listy z Brazylii...

▲ Верх обкладинки на білет на шифу з Бреми

Понад море

Пѡнад мѡре /2х
Брыдка хѡвиѡ тырѡват,
Бо ся шыфа /2х /
З бѡка на бѡк кыѡват. /2х
А на мѡри /2х
Бѡда превѡлика,
Бо там не дѡбат /2х /
Нѡхѡто про человека. /2х
А як умѡре /2х
Страшно го хѡѡѡют.
Дѡѡ матѡросѡы /2х /
Еден бѡк трѡмаѡтѡ. /2х
А на тѡй бѡк /2х
Жѡлѡзо уѡѡѡят.
Пѡк постѡѡят, /2х /
Над ним ся пѡраѡѡят. /2х
Як уѡѡѡят, /2х
Рѡтѡят до мѡрѡя і бѡѡѡх.
Тѡдѡи шыфа /2х /
Зѡтѡрубѡит жѡлѡсно. /2х
Бѡрѡтя в краѡу /2х
Вѡлику радѡст маѡт,
Бо з маѡстѡку /2х /
Осѡмину дѡстанѡт. /2х

Всепольський конкурс малюнків до 150-ї річниці від дня народження поетеси Лесі Українки

Запрошуємо дошкільнят та учнів початкової школи до участі в конкурсі малюнків, присвяченому українській письменниці Лесі Українки, під назвою:

«ЛЕСЯ УКРАЇНКА – ПРИЯТЕЛЬКА ДІТЕЙ У ПОЛЬЩІ»

Професійне журі оцінюватиме роботи у вікових категоріях: ■ дошкільнята ■ школярі початкової школи I-III кл. ■ школярі початкової школи IV-VI кл. ■ школярі початкової школи VII-VIII кл.

Малюнки можна виконувати в довільній художній техніці у форматі А-3. Братимуться до уваги тільки індивідуальні роботи, зроблені самостійно учасниками конкурсу.

На малюнках, які передаватимуться у паперовій формі, на зворотному боці треба написати: ● ім'я і прізвище учасника ● клас і школу ● адресу і номер телефону вчителів або батьків, які підготували дитину до конкурсу.

Якщо малюнки надсилатимуться в електронній формі, вищезазначену інформацію просимо подати у е-мейлі.

Переможців конкурсу визначить журі, результати з'являться на шкільному сайті lesiabant.pl. Найкращі роботи будуть нагороджені та опубліковані на сайті школи та в українській пресі.

Конкурсні роботи просимо надсилати до 15 липня 2021 року у паперовій формі на адресу:

Szkoła Podstawowa nr 8 im. Łesi Ukrainki z Ukraińskim Językiem Nauczania w Bartoszczach ul. Leśna 1, 11-200 Bartoszyce, в електронній формі (фотографія або скан) на електронну адресу: konkurs@lesiabant.pl

Додаткова інформація за тел. 609 423 260, 605 303 206 та на сайті lesiabant.pl.

Участь у конкурсі є одночасно згодою на обробку персональних даних учасників.

Від імені організаторів – Початкової школи № 8 ім. Лесі Українки з українською мовою навчання в Бартошицях, Товариства «Калина» та ОУП координаторки конкурсу – Любомира Тхір, Данута Глушко

XIX Загальнопольський рисунковий конкурс «Рідні землі дідусів моїми очима»

Роботи можна виконати в різних пластичних формах (найкраще – формат А3). Просимо не класти на малюнки пластилін та гострі елементи, які можуть знищити дитячі праці під час транспортування.

Братимуться до уваги тільки індивідуальні роботи.

На звороті (ззаду) треба вказати:

- ім'я і прізвище
- клас і школу, вік автора
- адресу і номер телефону

Професійне журі оцінюватиме роботи у категоріях:

- 1) діти дошкільного віку (до 6 років)
- 2) школярі 7-9 років (початкова школа)
- 3) школярі 10-12 років
- 4) школярі 13-15 років.

Найкращі праці будуть нагороджені та показані під час XLVI Фестивалю українських дитячих ансамблів – Кошалін-2021

Праць не повертаємо!

Роботи просимо надсилати до 20 жовтня 2021 на адресу:

Związek Ukraińców w Polsce
Zarząd Oddziału w Koszalinie
ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
тел.: 94 342-64-70, 884-994-009
zup_koszalin@wp.pl

Управа відділу ОУП у Кошаліні

СПРОСТУВАННЯ

У 24 номері тижневика за 13 червня була надрукована стаття «Як українцям (від)дали греко-католицький собор у Перемишлі». У ній написано, що був створений Протестантський комітет захисту святині кармелітів у Перемишлі. Сталася мовна помилка, адже йшлося про Протестаційний комітет захисту святині кармелітів у Перемишлі (Komitet Protestacyjny Obrony Kościoła oo. Karmelitów w Przemyślu). Осіб, яких, можливо, образила вищевказана помилка, прошую.

Павло Лоза

Фонд розвитку демократії, освіти, культури та активізації «ДЕКА» (ДЕКА), який керує Початковою школою №2 ім. Тараса Шевченка у Білому Борі, організовує набір учнів до початкової школи на 2021/2022 навчальний рік.

Якщо ви зацікавлені у навчанні у школі, зв'яжіться з нами за тел. 94-37-39-026, 94-37-39-020, 511-533-505 або електронною поштою: zs2bb@op.pl

На сайті www.sp2bbog.eu можна завантажити документи для нових учнів:

1. Умови прийому учнів до Початкової школи
2. Заява до школи – двомовна
3. Заява на місце в гуртожитку
4. Заява батьків про включення дитини/учня до вивчення мови національної меншини в початковій школі
5. Заява на медичне страхування для іноземців
6. Згода на переїзд дитини з гуртожитку до місця проживання
7. Батьківська згода на поїздку

Необхідні документи: ● заява про вступ до школи (додаток 1) ● заява на поселення в гуртожиток (додаток 2) ● номер PESEL учня ● 3 фотографії (підписані іменем та прізвищем і датою народження) ● фотокопія медичної картки ● скорочена копія свідоцтва про народження ● копія декларації про вибір лікаря первинної медичної допомоги

Фонд «ДЕКА» (ДЕКА) створив спеціальний фонд стипендій для учнів, які досягають успіхів, дуже добрих шкільних результатів, мають вище середнього рівень знань та досягнень, але не мають фінансових ресурсів для продовження навчання. Допомогу отримують учні шкіл з українською мовою викладання у Білому Борі.

Школа також адресує свою пропозицію дітям мігрантів з України, які працюють у Польщі, особливо в Західно-поморському та Поморському воєводствах. Для учнів з України ми пропонуємо заняття українською мовою, а також додаткові уроки польської мови, щоб вони могли швидко акліматизуватися у Польщі.

Школа безкоштовна!! Крім того, ми надаємо гуртожиток з цілодобовим харчуванням за дуже низькими цінами.

Ініціативна група гуртка ОУП і церковна рада у Гребенному планують провести ремонт та реновацію старих надмогильних пам'ятників і хрестів на цвинтарі у Гребенному і Мостах-Малих.

Реалізувати проєкт планується поетапно протягом двох років. Зараз проводимо інвентаризацію, а вступні роботи хочемо почати у другій половині червня під наглядом спеціалістів з Академії мистецтв.

На це потрібні кошти – на закупівлю матеріалів, харчування і нічліг учасників з України і Польщі, тому просимо колишніх мешканців сіл і їхніх нащадків фінансово допомогти проєкту.

Пожертви можна надсилати на банківський рахунок:

Parafia Greckokatolicka w Hrebennem
nr konta: 52 1240 2568 1111 0010 1630 0119
z dopiskiem «cmentarz Hrebenne».

Усім жертводавцям та прихильникам дуже дякуємо!

Від імені ініціативної групи – Роман Божик
Гурток ОУП в Гребенному

Любачівщина запрошує!!!

У кого ще трішки в серці залишилися пам'ять про своїх предків, і ту пам'ять хочете переказати своїм дітям та внукам, запрошуємо на Любачівщину.

14.08.2021 року об 11.00 – служба Божа в церкві у Жукові, а опісля – панахиди на цвинтарях у Жукові, Горайці та Новому Селі.

15.08.2021 року о 10.00 – панахиди на цвинтарі в Старому Люблинці, а об **11.00** – служба Божа в церкві у Новому Люблинці, а опісля – панахиди на цвинтарі.

Хоча б раз у рік походимо стежками наших предків. Хто не може поїхати, нехай передасть свою лепту на впорядкування цвинтарів чи ремонт церкви особам, які поїдуть. Можна також переказати кошти на рахунок:

Zgromadzenie siostr Służebnic NMP PRAKOWCE 231 37-700 Przemyśl

Nr rachunku: 91 8642 1155 2015 1500 7766 0004

3 дописом: darowizna na remont cerkwi w Nowym Lublińcu

Церкви на Любачівщині чекають на нас.

Коханим батькам Оксані та Василеві Шляхтичам

з нагоди їхнього великого свята –
50-ліття подружнього життя,
найкращі побажання:
міцного здоров'я, взаєморозуміння
та щастя на многі і благі літа –
складають
сини Данило, Олег і Роман
з родинами

ШАНОВНІ БАТЬКИ І ДОРОГІ УЧНІ! Комплекс шкіл з УМН в Гурові-Ілавецькому запрошує випускників початкової школи продовжувати навчання в нашій школі у 2021-2022 шкільному році.

А наша школа це:

- якісне навчання
- індивідуальний підхід
- плекання рідних звичаїв та традицій
- змога розвивати свої таланти (танці, спів, спорт)
- комфортне проживання в гуртожитку школи.

Чекаємо на Вас.

Дирекція, вчителі, вихователі
та Ваші старші друзі

ЗАПРОШУЄМО ДО НАШОЇ ШКОЛИ!

Контакт зі школою:

телефон до секретаріату: 897-611-243
sekretariat@szkolazdumka.pl szkolazdumka.pl

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Slowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szczereba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, prenumerata, reklama – Łesia Korostatewycz.

Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniński (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7

03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),

22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego),

E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,

Internet: http://ukraincy.org.pl, http://www.oup.ukraina.com.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Slowo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. **Nakład** 2500 egz.

Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:

IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl

Eventualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl

lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.